

หมวด ค. ศาสตร์ระบบสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ และระบบบริการสุขภาพ

ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ระบบสุขภาพ (Health Systems Science) การสร้างเสริมสุขภาพ (Health promotion) และระบบบริการสุขภาพ (Healthcare system) ที่ครอบคลุมทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และระดับประชากร โดยใช้ความคิดเชิงระบบในการบูรณาการความรู้ด้านเวชศาสตร์เชิงประจักษ์ เศรษฐศาสตร์ สาธารณสุข และสารสนเทศทางคลินิก เพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืน

1. หลักการสร้างเสริมสุขภาพในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม นโยบายและกลยุทธ์ด้านสร้างเสริมสุขภาพ การให้ สุขศึกษาและการสื่อสารสุขภาพ
 - 1.1 ปรัชญาสุขภาพ (Philosophy of health)
 - 1.1.1 นิยามและความหมายของสุขภาพ และมิติของสภาวะทางสุขภาพ (ของเดิม ข้อ 1.1.1)
 - 1.1.2 แนวคิดการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary health care) ขององค์กร สุขภาพระดับสากล และของประเทศไทย (ของเดิม ข้อ 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 4.2)
 - 1.1.3 หลักการทางสาธารณสุข และทิศทางการพัฒนาระบบสาธารณสุขมูลฐานระดับสากล (ของเดิม ข้อ 1.1.2)
 - 1.1.4 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) และการประยุกต์ใช้ในบริบทของระบบสาธารณสุขของประเทศไทย
 - 1.2 หลักการสร้างเสริมสุขภาพ (Principles of health promotion) (ของเดิม ข้อ 1.2)
 - 1.2.1 คำจำกัดความ หลักการและกลยุทธ์การสร้างเสริมสุขภาพ (definition, principles and strategies of health promotion)
 - 1.2.2 ธรรมชาติของโรคและความเจ็บป่วย (natural history of disease and illness) และหลักการป้องกันระดับก่อนปฐมภูมิ (Primordial prevention) ปฐมภูมิ (Primary prevention) ทุติยภูมิ (Secondary prevention) ตติยภูมิ (Tertiary prevention) และจตุรภูมิ (Quaternary prevention)
 - 1.2.3 การประเมินสุขภาพบุคคลตามเพศ เพศสภาพ วัย และ สภาวะต่าง ๆ ตั้งแต่ทารกในครรภ์ ทารกแรกเกิด วัยก่อนเข้าเรียน วัยเรียน วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ หญิงมีครรภ์ วัยสูงอายุ ผู้พิการ และผู้ทุพพลภาพ (ของเดิม ข้อ 1.3)
 - 1.3 ความสัมพันธ์ของสุขภาพบุคคลกับสุขภาพครอบครัว ซึ่งรวมถึงการประเมินพัฒนาการและปัญหาสุขภาพของครอบครัว รวมทั้งการให้คำปรึกษาและดูแลปัญหาสุขภาพเบื้องต้นแก่ผู้ป่วยและครอบครัว (ของเดิม ข้อ 1.4)
 - 1.4 กลยุทธ์ด้านสร้างเสริมสุขภาพในเรื่องการสร้างความเข้มแข็ง/การเสริมพลังทั้งในระดับบุคคลและสังคม การพิทักษ์ประโยชน์ การสื่อสารด้านสุขภาพ และนโยบายสาธารณสุข (strategies in health promotion: empowerment at individual and social level, advocacy, health communication and public health policy) (ของเดิม ข้อ 6)
 - 1.5 การให้สุขศึกษาและการสื่อสารสุขภาพ (Health education and health communication) (ของเดิม ข้อ 4.5.2.2) เพื่อการมีสุขภาพดี

2. หลักการวางแผนการดูแลสุขภาพ รักษา ป้องกัน พื้นฟูสุขภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive care) อย่างต่อเนื่อง (Continuum care)
 - 2.1 นิยาม องค์ประกอบ และหลักการวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดสุขภาพ (Social determinants of health) ที่สำคัญ
 - 2.2 การสำรวจและประเมินสถานะสุขภาพในชุมชน (Health surveys and assessment) (ของเดิม ข้อ 4.5.3.3)
 - 2.3 การวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพ และความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health literacy) ในระดับปัจเจกบุคคลและชุมชน
 - 2.4 หลักการและกระบวนการจัดทำเวทีประชาคม การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน (community project) เพื่อแก้ปัญหาทางระบบสุขภาพ
 - 2.5 หลักการวางแผนเพื่อป้องกัน ควบคุมโรคระบาดติดต่อและโรคอุบัติใหม่ในชุมชน (disease control in community) รวมทั้งระบบการเฝ้าระวังและรายงานโรค (disease surveillance and reporting systems) (ของเดิม ข้อ 4.5.2.1 4.5.2.3 4.5.3.4)
 - 2.6 การบริบาลสุขภาพที่บ้าน (Home health care) ที่โรงเรียน (School health care) และจากการประกอบอาชีพ (Occupational health care) การอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental health) การบริบาลแบบประคับประคอง (Palliative care) การจัดการโรคหรือความเจ็บป่วยที่มีความรุนแรงและหายนยะ (Catastrophic illness) (ของเดิม ข้อ 4.5.2.4)
3. ระบบสุขภาพ (Health system) และระบบบริบาลสุขภาพ (Healthcare system) ของประเทศ
 - 3.1 โครงสร้างของการบริบาลสุขภาพ (structure of healthcare system) และระบบนิเวศของการบริบาลทางการแพทย์ (ecology of medical care) (ของเดิม ข้อ 4.1, 4.5.1, 4.5.2, 4.5.3.1)
 - 3.1.1 ระดับการบริบาลทางการแพทย์ (level of healthcare)
 - 3.2.2 การบริบาลการแพทย์ปฐมภูมิ ได้แก่ หน่วยบริบาลปฐมภูมิ (Primary Care Unit) เครือข่ายหน่วยบริบาลปฐมภูมิ (Network Primary Care Unit) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (District Health Board)
 - 3.2 ระบบสุขภาพแห่งชาติ (National health system) แนวคิดระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (National health security system) หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal health coverage) และสิทธิด้านสุขภาพอื่น ๆ ของกลุ่มประชากรในประเทศ (ของเดิม ข้อ 4.3, 4.4)
4. การประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางสุขภาพ (Measurement of health status) และตัวชี้วัดสุขภาพ (Health indicators)
 - 4.1 หลักการประเมินตัวชี้วัดทางสุขภาพ การพัฒนาแบบสอบถาม (questionnaire development) การทดสอบความเที่ยง (reliability) และความตรง (validity)
 - 4.2 มีความรู้ในการรวบรวมข้อมูล และประเมินปัญหาสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชนในความรับผิดชอบ โดยใช้วิธีทางวิทยาการระบาดพื้นฐาน
5. เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข (Health economics) การบริบาลสุขภาพโดยเน้นคุณค่า (Value-based health care) และคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient safety) (ของเดิม ข้อ 2.1.6, 2.1.9, 4.5.3, 4.5.4, 4.5.5, 4.5.3.5, 5)

- 5.1 การวัดผลลัพธ์ทางคลินิก (clinical outcomes) และการวัดอรรถประโยชน์ (utility)
- 5.2 ต้นทุนและการกำหนดมุมมองทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข
- 5.3 วิธีการประเมินความคุ้มค่าทางสาธารณสุข การวัดผลลัพธ์ทางเศรษฐศาสตร์สาธารณสุข
 - 5.3.1 Measurement of costs
 - 5.3.2 Outcomes assessment
 - 5.3.2.1 Disability-adjusted-life year (DALY)
 - 5.3.2.2 Quality-adjusted life-year (QALY)
 - 5.3.3 Research designs for therapeutic trials
 - 5.3.3.1 Cost-effectiveness analysis
 - 5.3.3.2 Cost-utility analysis
 - 5.3.3.3 Cost-benefit analysis
 - 5.3.4 Decision making in health care policy
- 5.4 หลักการจัดสรรทรัพยากร (resource allocation) และหลักการจัดการการเงิน (Health finance) (ของเดิม ข้อ 4.5.3, 4.5.4, 4.5.5)
6. หลักการนำสารสนเทศทางคลินิก (Clinical informatics and health information technology) เช่น Health information system (HIS), Electronic health record (EHR), Clinical decision supports (CDS) เพื่อช่วยจัดเก็บ วิเคราะห์ และติดตามปัญหาสุขภาพ
7. หลักการปฏิบัติตามเวชศาสตร์เชิงประจักษ์ (Evidence-based practice) ร่วมกับความเชี่ยวชาญทางคลินิก (clinical expertise) โดยคำนึงถึงคุณค่า (value) และบริบท (context) ของผู้ป่วยร่วมด้วย
8. การพัฒนาคุณภาพระบบการบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous quality improvement)
9. หลักการคิดเชิงระบบ (Systems thinking) และการประยุกต์ใช้เพื่อจัดการด้านสาธารณสุข